

YTTRANDE

2018-03-20

Dnr: N2017/07438/FF

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se och n.remisser.ff@regeringskansliet.se

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråds yttrande avseende:

Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) är Sveriges största museiförening med omkring 570 medlemsmuseer. Medlemmarna i föreningen rekryteras från orter över hela Sverige. ArbetSam har i samarbete med Arbetets museum identifierat 1 500 museianläggningar i Sverige. Driftsformerna för dessa museer är mycket varierade: enskilda föreningar, stiftelser, privatpersoner och företag som sköter den vardagliga driften. Ägandeförhållandena är minst lika mångfacetterade med föreningar, stiftelser, kommuner, företag och privatpersoner som ägare. Huvudparten av arbetslivsmuseerna drivs av ideella krafter.

Bakgrund

När Sverige industrialiserades fanns inte kapital att investera i ångmaskiner. Istället använde man sig av den billigare vattenkraften för att driva maskiner och produktionsutrustning. Sverige har därför, i motsats till exempelvis England, ett stort antal industriella anläggningar utanför städerna där vattenkraften varit en av lokaliseringsfaktorerna. Utanför storstadsområdena har marktrycket inte varit lika stort och många värdefulla industriella anläggningar har därför bevarats åt eftervärlden. På dessa platser finns idag arbetslivsmuseer som på ett resurssnålt och hållbart sätt bevarar och befolkar dessa platser. Där berättar man historien om hur Sverige utvecklades från att vara ett jordbruksland till att bli en framgångsrik industrination.

Industrisamhällets kulturarv berättar om hur industrialismen och de stora folkrörelserna i form av liberalism, frikyrklighet, nykterhet, kvinnorörelse och arbetarrörelse formade det moderna demokratiska Sverige.

Arbetslivsmuseerna har omkring 10 miljoner besök per år*.

Arbetslivsmuseerna har funnits med i Myndigheten för Kulturanalys officiella besöksstatistik från och med 2013. Det var ett viktigt steg för att få en rättvisare bild av totala antalet museibesök i Sverige.

Arbetslivsmuseerna är viktiga ur ett besöksnäringssperspektiv och kan i många fall vara den bidragande orsaken till att turistfamiljen besöker just detta område. Här finns en stor utvecklingspotential för kulturturism i den växande besöksnäringen. Dessa museer och platser ger även arbetstillfällen och inkomst i den småskaliga turistnäringen som finns på landsbygden, vilken är en viktig del av en levande landsbygd i hela Sverige. Genom arbetslivsmuseerna ökar antalet hotellnätter och på sätt även övrig lokal näring såsom restaurangbesök och shopping.

Arbetslivsmuseerna berättar och levandegör historien genom arbete och vardag, ofta med maskiner och tekniska system i drift, men även om livet vid sidan av arbetet. Värdet av det ideella arbetet på arbetslivsmuseerna har beräknats till mer än 120 miljoner kronor per år.

Arbetslivsmuseerna är viktiga för besöksnäringen – de bjuder på upplevelser för alla åldrar och alla sinnen.

3:3 ArbetSam stöder förslaget

- att regeringen föreslår att riksdagen fattar beslut om ett nytt övergripande politiskt mål för hållbar turism och växande besöksnäring.
- att det nya övergripande målet är att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet.

3:4 ArbetSam stöder förslaget

- att regeringen utvecklar och antar en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring
- en plattform för hur politiken ska utformas och genomföras fram till 2030 –och att utvecklingen av denna strategi sker i samverkan med besöksnäringen, statliga myndigheter, regioner, kommuner och det civila samhället.

3.6.3 ArbetSam stöder förslaget

– att regeringen ger Tillväxtverket ett stärkt mandat att samordna, leda och åiterrapportera arbetet i Besöksnäringens myndighetsgrupp och att detta tydliggörs i myndighetens regleringsbrev.

3.6.4 ArbetSam stöder förslaget

– att regeringen ger Tillväxtverket ett uppdrag och resurser att, i dialog med Svensk Turism, under 2018–2019 stödja besöks-näringens branscher att samla sig till en starkare gemensam struktur. Syftet är att mobilisera engagemang och resurser för att möta de offentliga insatserna i genomförandet av den nationella strategin för hållbar turism och växande besöks-näring.

4 ArbetSam stöder förslaget

- att regeringen ändrar Tillväxtverkets instruktion så att den tydliggör att Tillväxtverket är ansvarig myndighet för samordning och kunskapsspridning inom kunskapsområdet håll-bar utveckling inom turism och besöksnäring. Detta inkluderar definitioner och metoder för mätning och uppföljning av hållbarhetskriterier i turism.
- att regeringen ger Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att tillsammans med Visit Stockholm/Stockholms stad samla länets kommuner, berörda regionala organ och besöksnär-ingen till ett gemensamt arbete med att utveckla samverkans-strukturer och ansvarsfördelning för arbetet med turism och besöksnäring i Stockholms län.
- att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag och resurser för att
- som uppföljning av de satsningar som genomförts på Håll-bar destinationsutveckling och Hållbar produktutveckling inom natur- och kulturbaserad turism – en pilotsatsning på Hållbar destinationsutveckling genom samarbete mellan stad och landsbygd.

4.7 ArbetSam stöder bedömningen

- att det är angeläget att kommunernas översiktsplanering utvecklas för att fylla de mest angelägna behoven för utveckling av turism och besöksnäring. Den pågående Översiktsplaneutredningen (N 2017:02) bör adressera detta perspektiv. Boverket bör involveras i myndighetssamverkan i Besöksnäringens myndighetsgrupp.

4.9 ArbetSam stöder bedömningen

- att kunskapen om besöksnäringens betydelse och roll utifrån geografiska och demografiska förutsättningar för såväl städer som landsbygder behöver utvecklas. Hållbar utveckling och tillväxt inom besöksnäringen kan främjas genom tätare samarbeten mellan destinationer och regioner. Kunskapen om kopplingen mellan besöksnäringen i städer och landsbygder behöver särskilt utvecklas.

6 ArbetSam stöder förslaget

- att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i dialog med regionalt utvecklingsansvariga, besöksnäring, länsstyrelser och akademi genomföra insatser för strategisk kompetensutveckling i företag och organisationer inom naturturism, kultur-turism, måltidsturism och evenemang och möten.
- att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med regionalt utvecklingsansvariga och i dialog med läns-styrelser, kommuner och besöksnäringens branschorganisationer kartlägga och föreslå kompetensutvecklande insatser för offentliga myndighetsutövare som arbetar med tillstånd och tillsyn på lokal, regional och nationell nivå, speciellt kring besöksnäringens struktur och villkor.
- att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med regionalt utvecklingsansvariga och i dialog med läns-styrelser, kommuner och besöksnäringens branschorganisa-ioner kartlägga och föreslå kompetensutvecklande insatser för personer som arbetar inom destinationsorganisationer på lokal och regional nivå.

8 ArbetSam stöder förslaget

- att regeringen ger Tillväxtverket ett stärkt mandat och tydligt uppdrag samt resurser att ansvara för det nationella arbetet med turismstatistik avseende såväl nyutveckling som förstärkning och kvalitetssäkring av befintliga uppdrag.

ArbetSam önskar se

- att man samarbetar med Myndigheten för Kulturanalys i insamling av statistik för att undvika dubbelarbete för både myndigheter och utövare.

11 ArbetSam stöder förslaget

- att regeringen som en del i framtagandet av en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring formulerar och antar politiska mål och en delstrategi för utveckling av kultur-turism. Arbetet ska ske i samverkan med statliga myndigheter och bolag, länsstyrelser, regioner, kommuner samt besöksnäringen.
- att Tillväxtverket inom ramen för befintligt uppdrag och i samarbete med Kulturrådet, kartlägger och beskriver samband och synergier mellan kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen, kommunicerar resultatet och ger förslag på insatser som stödjer regionalt tillväxtarbete inom detta fält.
- att regeringen ger Riksantikvarieämbetet uppdrag att i sam-arbete med Tillväxtverket och länsstyrelsernas Kulturmiljö-forum, samt i dialog med Sveriges museer och ett eller flera universitet, utveckla ett förslag på hur ett arbete kring turism-ekonomiska kretslopp och finansieringsmodeller för turism i kulturmiljöer kan utformas.
- att regeringen ser över Statens fastighetsverks uppdrag så att besöksmålsutveckling blir en integrerad del och kan bedrivas långsiktigt, att regeringen ger Statens fastighetsverk i uppdrag att, utifrån påbörjat arbete inom myndigheten, utveckla affärs- och samarbetsmodeller för besöksmålsutveckling i samarbete mellan myndigheten och dess hyresgäster, samt att i dialog med Tillväxtverket, besöksnäringen, regioner, kommuner och civilsamhället utveckla förslag på hur myndighetens fastigheter kan bidra i regional och lokal destinationsutveckling.

ArbetSam önskar se

- att man lägger till aktörerna ideella organisationer och civilsamhälle i arbetet att ta fram en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring.
- att man för dialog med Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd som företräder 570 arbetslivsmuseer i landet, varav två är världsarv, i arbetet att utveckla ett förslag på hur ett arbete kring turismekonomiska kretslopp och finansieringsmodeller för turism kan utformas.

11.2 ArbetSam anser

- att det är anmärkningsvärt att inte arbetslivsmuseer och Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd nämns i redogörelse över intresseorganisationer för museer samt vilka museer som finns i landet.

11.7 ArbetSam stöder bedömningen

- att Riksantikvarieämbetets och Tillväxtverkets kunskap inom destinationsutveckling bör tas tillvara och spridas ytterligare, och dessa myndigheter bör ha ett starkt mandat i rollerna som kunskapsförmedlare av metod för destinationsutveckling med syfte att stärka utvecklingen av kulturturism i Sverige.

Det finns en stor potential för en utvecklad turism och besöksnäring inom och i anslutning till de svenska världsarven. För att Sveriges samtliga 15 världsarv ska ha likartade möjligheter att synliggöras och utvecklas som besöksmål behövs ett samlat nationellt grepp.

11.9 ArbetSam anser att det är anmärkningsvärt att begreppet arbetslivsmuseer nämns endast en gång i hela utredningen. ArbetSam anser att det är beklagligt att begreppet industrisamhällets kulturarv inte nämns alls i utredningen.

* Rapport Man måste vara lite tokig 2001:1. Utgivare: Riksantikvarieämbetet.

Anders Lind
Ordförande

Lovisa Almborg
Verksamutvecklare med kansliansvar/handläggare